

Konverents „Lurichi fenomen“

22. aprillil tähistati Väike-Maarja seltsimajas konverentsiga „Lurichi fenomen“ Georg Lurichi 140. sünniaastapäeva.

Konverentsil oli neli põhiettekannet, mida täiendasid ja ilmestasisid Väike-Maarja gümnaasiumi õpilaste esinemised ning nende Lurichile pühendatud loovuspäeval valminud materjal.

Rahvajutte Lurichist pajatasid juttude pajatamise konkursil silma paistnud gümnaasiumi õpilased Kirke Tobreluts, Victoria Mitt ja Mait Suursaar ning Kiltsi kooli õpilane Urmeko Andres Aal. Pajatamiskonkursi eestvedaja oli Karin Kiik.

Vaadati näitemängu „Lurichi lugu“, kuulati õpilaste teemantluuletusi ja jälgiti töötubades valminud filmilõike.

Jalutussaalis ei saanud märkamata jääda õpilaste loovuspäeval tehtud Lurichi kuju, mille valmimisel oli abiks õpetaja Eda Erras. Õpilased pakkusid ka võimalusi, kuidas Lurichi tee atraktiivsemaks muuta. Töötuba viisid läbi Aivo Urbas, Eve Veelaid ja Kristi Põdra. Kokkuvõtte ideedest esitasid konverentsil Simoona Must ja Gerli Kaur.

Lugusid Georg Lurichist

Eesti Spordimuuseumi direktor Daimar Lell ja teadussekretär Kalle Voolaid esinesid ettekandega „Lugusid Georg Lurichist“.

Daimar Lell tõi välja Lurichi seose Eesti spordimuuseumi tekkelooga. Spordimuuseumi asutamistoimkonna sekretäri Olaf Langsepa jaoks oli Lurich oma vanematelt ja vanavanematelt kuuldu põhjal väga oluline isik Eesti spordi kujunemis- ja arenguloos ning seetõttu kogus ta väga palju Lurichiga seonduvat materjali. Paljuski leidis see tee ka Eesti spordimuuseumi kogudesse.

Kalle Voolaid tutvustas koostaja ja toimetajana äsja trükist ilmunud raamatut „Lurichi lood“. Tegemist on täiendatud ja uuendatud trükiga tema enda koostatud ja 2002. aastal ilmunud raamatukesest „Lustakaid lugusid Lurichist“. Väike-Maarjas sündinud Georg Lurich on meie spordiloos eriline kuju. Ta oli eestlaste teerajaja nüüdisaegse spordi juurde, kuid mis veelgi tähtsam – temast sai eestlaste rahvuslik kangelane, keegi, keda usaldada ja kellele loota. Rahva seas on juba rohkem kui sada aastat liikunud mitmesugused jõumees Lurichist pajatavad mõnused jutud, mis ainult kinnitavad tema igikestvat populaarsust. Äsjailmunud kogumik käsitlebki valikut nendest juttudest.

Lurich – Eesti spordi kuju

Ettekandega „Lurich – Eesti spordi kuju“ esines Lurichi fondi halduskogu liige Raul Rebane. Ta meenutas sissejuhatuseks 50 aastat tagasi Väike-Maarjas toimunud Lurichi mälestusvõistlusi, kus osalesid ka tolle aja kuulsad maadlejad. 12-aastase spordihuvilise poisina oli ta koos sõpradega neile võistlustele kaasa elamas ja mäletab selgesti, kuidas nad

jõumeeste tegemisi jälgisid. Järgnesid neile sööklassegi, et näha, mida nii tugevad mehed näiteks ka söövad. Väike-Maarja sööklas tellisid jõumehed omale kohe kolm praadi, kartuleid jäeti küll järele, aga lihakraam läks käiku – eks sealt siis tugevus tuligi...

Raul Rebane tõi välja Lurichi suure tähtsuse eeskujuna. Lurich ise olümpiavõitjaks küll ei tulnud, aga ta on tulnud olümpiavõitjaks teiste meeste kaudu. Ta oli Eesti spordi esimene suur professionaal: oli nupukas, tugev ja kõva töömees, edukuseni viivad omadused just sellises järjekorras. Gerd Kanterile näiteks on Lurich juba lapsest peale tugevat mõju avaldanud, ta teab, et spordimees peab olema härrasmees, ei võta viina ega tee suitsu. Ta võttis Lurichi tõekspidamised - aususe, nutikuse ja professionaalsuse - tõsiselt järgimisele ja see on olnud oluline abinõu tema jõudmisel maailma tippu. Lurichilt tänasesse päeva edasi kandunud tõekspidamised on edu aluseks paljudele ja paljuski.

Raul Rebane rõhutas oma ettekandes, et Lurich ei ole mitte ainult Väike-Maarja suurkuju, vaid Eesti suurkuju ja et Lurichi ausammas ei ole mitte pelgalt Väike-Maarja ja Eesti spordiliikumise ettevõtmine, vaid peaks olema kogu Eesti ettevõtmine. Seetõttu kutsus Raul Rebane üles jõudma Lurichi ausamba püstitamisega valmis Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva aasta 22. aprillil. 22. aprillist võiks kujuneda Eesti spordi päev, päev, kus igal aastal arutada Eesti spordi asja ja kujundada spordile suundumusi.

Lurich kui meie rahva tsiviliseerija

Teemal „Lurich kui meie rahva tsiviliseerija“ rääkis publitsist, spordiajakirjanik Eduard Tinn. Õigemini oli Tinni sõnul Lurich meie rahva europiseerija. Eesti rahva esindajana jõudis ta Euroopasse ja maailma, oli igal pool oodatud ja kõitev esineja. Teisalt tõi ta Euroopa kombeid ja arusaamu meie rahvani. Õpetas ja koolitas oma esinemiste ja tõekspidamiste levitamisega ning rikastas talurahvast džentelmenlike hoiakutega, tõi väe ja võimu kõrval esile vaimse poole, tervislikud eluviisid, keha ilu ja riitumise olulisuse. Lurich oli karismaatiline isiksus ning tuhanded ja tuhanded hakkasid Eestimaal tema eeskujul spordiga tegelema. Tekkisid kümned spordiseltsid. Seltse oli ka enne, Lurich aga andis nende tekkeks uue hoo. Ta oli meie kultuuri üks alustalasid. Lurich tõi Eestimaale arusaamise, et vaimne ja füüsiline külg peavad olema harmoonias.

Klassikaline maadlus oli džentelmenide maadlus. Jõu kõrval oli vaja mõelda, kuidas võita, ainult jõuga kõrgele-kaugele ei jõua. Ei olnud juhus, et 2/3 Tsaari-Venemaa kergejõustiku-rekorditest olid eestlaste omad. Ei olnud juhus, et alates 1920. aastaist olid Eesti tõstjad ja maadlejad pildil, ka olümpiamängudel.

Lurichi ausamba lugu

„**Lurichi ausamba lugu**“ oli Kuno Raude ettekande teemaks. Georg Lurichi ausamba kavandi üks autoreid, arhitekt Kuno Raude rääkis lahti ausamba projekti kujunemisloo.

Georg Lurichi ausamba figuraalse osa loomisel kasutati Amandus Adamsoni poolt 1903. aastal loodud skulptuuri „Lurich Champion“. Ausamba skulptuurse osa ja ausamba aluse omavaheliste proportsioonide määramisel on võetud aluseks kunstis ja arhitektuuris Giza püramiidide ehitamise, peamiselt aga renessansi ajast kasutusel olev kuldloige.

Kuno Raude rääkis, mis aastal ja milliste etappidega on ausamba püstitamise teel seni liigutud. Rääkis esialgselt plaanist avada ausammas just 22. aprillil 2016, just konverentsi toimumise päeval ja ka kergest pettumusest, kui aja jooksul selgus, et Lurichi 140. sünniaastapäevaks ausammast püstitada ei õnnestu. Pronksi valatud Lurichi kuju on aga eksponeerimise ootel ja ausammas tuleb kindlasti, järgmine oluline teetähis on 22. aprill 2018 - Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva aastal.

Konverentsi lõpetas ühine külaskäik Väike-Maarja muuseumi.

Muuseumi juhataja Marju Metsman andis konverentsil osalejate ühise muuseumi külastuse eel sissejuhatuseks kuulata 1991. aastal salvestatud Alma Imakaevu mälestuslõigu. Alma oli väikese tüdrukuna kahel korral Lurichi põlvel istuda saanud ja tema kuulsaid kaameleid oma silmaga näinud.

Enne muuseumi suundumist aetasid tänased tuntud Eesti maadluse lipulaevad Heiki Nabi ja Ardo Arusaar koos maadlusveteranidega lilled Georg Lurichi mälestuskivi juurde.

Muuseumis tehti lähemalt tutvust spordimuuseumi paari aasta eest koostatud Lurichi seinaga, vaadati näitust „Kaamelid“ ning ka filmilõiku „Jõumees Lurich“, mis valmis muuseumisõprade seltsi ja gümnaasiumi koostöös.

Muuseumis rääkis siitkandi kange spordimees Väino Stoltsen, kuidas ta juba eakama mehena sangpommitõstmise juurde jõudis, Ants Einsalu aga rääkis sellest, kuidas Georgi Kange rammuvõistlus 18 aastat tagasi Väike-Maarjas alguse sai ja kuidas temast sai üks rammuvõistluse korraldajaid.

Ilve Tobreluts